

Krigen i Gaza er vel nok årets vigtigste begivenhed for pressen at dække. Titusindvis af mennesker er slået ihjel, størstedelen af områdets befolkning er drevet på flugt, og ødelæggelserne er enorme.

Mens danske medier primært har fulgt udviklingen i krigen og de humanitære konsekvenser, har Lasse Skou Andersen og Sebastian Gjerding fra Information sammen med Emilie Ekeberg, Charlotte Aagaard og Nikolaj Houmann Mortensen fra Danwatch undersøgt den danske involvering i krigen og sat fokus på Danmarks forpligtelser ifølge international ret.

Gaza er lukket land for verdenspressen, men ved hjælp af eminent research i form af OSINT-afdækning, aktindsigt, kildearbejde og dyb indsigt i retsgrundlaget på området har de fire journalister blotlagt en række forhold, som ellers ville være forblevet mørklagt for offentligheden.

Allerede før krigsudbruddet havde de i en undersøgende serie beskrevet, hvordan flere end 700 ansatte ved Danmarks største forsvarsvirksomhed producerer dele til de israelske F-35 kampfly, og de havde afdækket store problemer ved den danske tilgang til godkendelserne. Men krigen fik dem til at genoptage afdækningen og levere en række nye afsløringer af stor værdi. Blandt andet har de afsløret, hvordan dansk udstyrede kampfly spiller en central rolle i bombardementerne af Gaza og specifikt har deltaget i angreb, hvor mange civile er blevet dræbt.

De har også afsløret hvordan danske myndigheder har undladt at gennemføre den eksportkontrol, som ifølge eksperter på området er lovpligtig. Hvordan embedsværket har misforstået reglerne for våbeneksport og fejlinformeret Folketinget. Og hvordan udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen gentagne gange er kommet med misvisende forklaringer i sagen.

Undervejs har myndighederne korrigeret urigtige oplysninger til Folketinget og flere gange ændret praksis. Men som Lasse Skou Andersen, Sebastian Gjerding, Charlotte Aagaard, Emilie Ekeberg og Nikolaj Houmann Mortensen har vist, har de hele tiden holdt døren åben for at fortsætte eksporten af militært udstyr, der ender i israelske kampfly.

Journalisterne har afkrævet forklaringer fra de ansvarlige politikere. Deres svar optegner konturerne af en sikkerhedspolitisk afvejning, hvor regeringen prioriterer F-35-programmet, opbygningen af den danske våbenindustri og samarbejdet med især USA højere end hensynet til at undgå at bidrage til krigsforbrydelser. Afdækningen har også vakt opsigt internationalt, blandt andet i [Norge](#) og i [Storbritannien](#), der på linje med Danmark er partnerlande i F-35 programmet. Ligesom afdækningen indgår i en omfattende international juridisk diskussion om staters eksport af våben til Israel.

Danmark var selv en af de drivende kræfter bag udformningen af de internationale traktater, der regulerer eksport af våben. Men kampen for overholdelse af international ret er nok lettere at føre, når den er abstrakt, end når den bliver konkret og kan gå ud over dansk eksport og internationale relationer. I hvert fald har de fem journalister overbevisende afdækket, at Danmarks egen militære eksportkontrol er fuld af fejl og mangler, og at eksporten af komponenter til israelske kampfly er yderst tvivlsom. Og for den indsats fortjener de at blive belønnet med Cavlingprisen 2024.

Anton Geist - Journalistisk chefredaktør, Information

Thomas Gösta Svensson - Journalistisk chefredaktør, Danwatch

.....

Anton Geist